

Szerkesztési iroda:

Ótór takarékpénztári épület 2-dik emelet, hová e lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentellen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

Kiadói hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdai irodája
Ótór 8-ik szám, Ackermann-féle ház, hová e lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadása körüli panaszok, hirdetések), bérmentesen intézendők.

ALFÖLD.

POLITIKAI NAPI LAP,

egyszersmind az aradi gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Megjelen: az ünnepnap utáni napot kivéve mindennap.

Előfizetési feltételek:

Helyben hához hordva:	Vidékre postán küldve:
Egész évre . 12 frt 40 kr	Egész évre . 15 frt 60 kr.
Fél évre . . 6 „ 20 „	Fél évre . . 7 „ 80 „
Negyed évre 3 „ 10 „	Negyed évre 3 „ 90 „

Hirdetmények díja: 5 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésénél 6, és minden következőknél 3 ujkr számítatik. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatásánál kedvezőbb feltételek mellett vétetnek föl. — Bélyegdíj külön 30 ujkr. — Magánvita 3 hasábos petit-sor 15 ujkr.

Arad, november 6.

— E pillanatban a monarchia közfigyelme ismét Magyarország felé kezd i ányulni, melynek országgyűlése két hét lefolyása előtt ismét együtt fog ülni. Mindenki, — bármily párthoz tartozzék s bármily ország lakosa legyen, elismeri és nyíltan hirdeti, hogy Ausztriában az alkotmány üres szó marad, s általában a monarchia belereje alapjában megrendítve van mindaddig, míg a kiegyenlítés Magyarországgal biztos, kielégítő alapon meg nem történik; ezen oknál fogva mindenki legsürgetőbbnek is tartja e kérdés megoldását. E tekintetben a „Wiener Abendpost“ hivatalos cikke, melynek lényegét vasárnapi lapunk táviratában ismertetük, általános helyeslésre talál. Más kérdés, van-e kilátás arra, hogy e cél a közel jövőben elér-tik-e? Már multkor kifejeztük azon nézetünket, hogy a kormány a legutóbbi időkben közeledést látszik tanusítani a magyar nézpontok felé; igazolja ezt az említett hivatalos cikk, mely az októberi diplomát csak a nem magyar országokra véli alkalmazandónak, igazolja ezt a „Lloyd“ egy bécsi tudósítása, mely azt mondja megbízható forrás nyomán, hogy Bécsben nem gondolnak arra, miszerint az adók tovább is a bécsi központi kormány közlegei által szedessenek be; nem gondolnak arra, hogy az összes ujonezozási és hadi ügy e kormány kezében legyen összpontositva; nem akarják, hogy a 15-ös bizottság „delegatioja“ helyébe központi parlament állíttassék.

Ezzel természetesen még nincsen minden megmondva. Sőt, az előzményekből kiindulva, nem lehet elfojtanunk azon aggodalmat, hogy a kormány nézetei még sokkal messzebb állanak az ország jogos követelményeitől, mintsem alos kilátásunk lehetne a kiegyenlítési kérdés mielőbbi megoldására. Csak egyről vagyunk szilárdan meggyőződve, s ez: hogy az ország a jogai által biztosított s életfeltételét magában rejtő állami függetlenségét semmi áron, semmi körülmények között föl nem áldozhatja, s hogy ezen állami függetlenségnek már is kétes határát képezi a 15-ös bizottság munkálata. Ugy látszik, a mint ezt a „P. N.“ újabb nyilatkozataiból is sejteni lehet, hogy a nem sokára összeülő országgyűlésen némi tekintetben új pártcsoportosulások történnek s pedig oly értelemben, hogy szaporodni fog azok száma, kik a 15-ös bizottság munkálatait az állami függetlenség megóvása végett nem tartják kielégítőnek.

A „Hon“, mely tudvalevőleg az országgyűlési balpártnak organuma, mult vasárnapi számában e tárgyra vonatkozólag írja:

„Mi sem a pénz, sem a had, sem a kül és kereskedelmi ügyet nem tekintjük közös ügynek. Bécsben székelő közös minisztériumról nem is szólhatunk. A még az osztrák provinciák a törvényes magyar király alattvalói maradnak, közös ügy a közös fejedelem, s esetről esetre nem érintkezni lehetetlenség. Ez volt mondva a 61-iki fölirotokban, ezért partoltuk, s azért nem helyes a 15-ös munkálata, mert ezen elvekkkel homlokegyenest ellenkezik. A tizenötös bizottság munkálata, az országgyűlés által szentesítve, reáluniora vezet; de hisszük, hogy nem fogja szentesíteni, mert a nemzettel jönne összeütközésbe, azon nemzettel, mely minden rendszernek ellent állott, lett légyen az szelidebb vagy keményebb, a mely rendszer a nemzet önállóságát támadta meg. A figyelmes politikus körültekint, s a nemzet legdrágább kincse fölött nem alkudozik, mert föl, nehogy azon sajátjáság helyzetbe jusson, hogy megalkusszik, megosztja vagyonát, nem ura többé ősei hagyományának, s azon veszi észre magát, hogy az alkuvó társ adja föl magát közös kötelezés alul, magával vivén az önkéntes abdicatiót, a legjobb rész, az állami önállóságra vonatkozó jogosultságot, de még a nemzeti önérzetet is, — e nélkül pedig mivé leszünk?“

Ezen s hasonló nyilatkozatokból, melyeket épen nem lehet magán véleményeknek tekinteni, könnyen következtethetjük, hogy a közös ügyi javaslat fölötti vita, ha szönyegre kerül, nemcsak élessé fejlődik ki, de igen könnyen oly eredményre is vezethet, mely az ország számára többet követel, mint a 15-ös bizottság javaslata.

Nagy fontossággal s az országgyűlés magatartására mindonesetre nagy befolyással fog birni azon előterjesztés, melylyel a kormány az ország-

gyűlés elé lép. Hogy a kormány fog nyilatkozni, azt az „Abendpost“ cikke is megerősíti, mondván, hogy a kormány feladata, nézeteit a magyar országgyűlés előtt a legnagyobb nyíltsággal kitárni. Ohajtandó volna, hogy a kormány e nyilatkozatával az ország jogos nézeteihez csatlakozzék. A koroknak vannak bizonyos vezéreszméik, melyek az azok hí képviselőinek szokatlan hatalmat kölcsönöznek a közvélemény fölött. Ilyen egyik vezéreszme hazánkban jelenleg állami függetlenségünknek minél teljesebb megóvása. Gyenge azon okoskodás, hogy ennek érvényre emelésével a monarchiai összetartozás kelletlen tulmegaluzulhatna, mert ennek ellene mond a történet, tanuskodván a mellett, hogy ezen összetartozás érzete annál erősebb volt, minél inkább tisztelték Magyarországot politikai önállósága; de gyenge azért is, mert eddigelé oly jogok fölázdosását kívánta, melyek az önfenntartás érzetével ütköznek össze.

Magyarország magatartása, hangulata eléggé kezeskedik arról is, hogy ha ezen ügy az ország közohajtásával egyezőleg oldatik meg, a többi kérdés megoldása könnyen és gyorsan fog menni; ellenkezőleg, minél kevesebb kilátása, reménye van ebbeli ohajtása teljesülésére, annál bizalmatlanabb, közönyösebb fog lenni minden egyéb kérdés iránt is.

Arad, november 6.

A hivatalos bécsi újság végre közli azon legfelsőbb kéziratokat, melyek már oly régóta kilátásba helyeztetek. Gróf Mensdorff-Pouillynak a külügyek vezetésétől kért fölmentése megadatott. Helyette egy másik legfelsőbb kéziratban báró Beust nevezetett ki külügyi miniszternek. Továbbá gróf Esterházy y Mikóric saját kérelmére szinte fölmentett tárca nélküli miniszteri állásától; míg báró John altábornagy hadügyminiszterre nevezetett ki. — Beust jelenlegi külügyminiszter már tudatta a diplomatiai képviselőkkel hivatalba lépését. Az erre vonatkozó körlevél inkább a szokott udvariassági modorban van írva, hangsulyozza ugyan, hogy a monarchia politikája kifelé a béke és engesztelődés politikája kell hogy legyen, de e politika követendő vezérelveiről még nem nyilatkozik. Ezen egész miniszteri változás, mint látszik, a politikára, legalább egyelőre, semmi lényeges változással nincs. Csak gr. Eszterházy látszott eltérni a többi kormányférfi nézetétől, de ő már hosszabb idő óta nem vett részt az ügyek intézésében.

A november 5-ki „Wiener Abendpost“ egy cikke a hadseregi reformról a következőket helyezi kilátásba: Általános szolgálati kötelezettség; a hadseregnek hátulról töltő fegyverekkel ellátása; a katonai váltásdíj és az igazgatási szabványok egyszerűsítése; a számvétség gyorsabb menete; a képző-intézetek javítása; tisztis iskolák alapítása; szigorú vizsgák a tisztis és törzstisztis rangra jelöltek részére; új előléptetési törvény; a táborkari törzshben szervezési változtatások; a büntető-törvénykezes reformja; a tisztis létszám csökkentése által az államkincstár terheinek könnyítése; az előléptetés beszüntetése; külön rendeletek a szabadságolás és disponibilitás iránt.

Bukarest, október 30. 1866.

Tekintetes szerkesztő ur!

Tegnap a szomszéd evang. egyház egyik köztisztelteti előjárójával az utcán találkoztam, rövid üdvözlés után e szavakat intézte hozzám! „Tiszteletes ur“ irjon az istenre kérem a magyar lapokba s figyelmeztesse honfitársait, hogy ne engedjék a Bánábtól kivándorolni Oláhországba a szegény földnépet. Ezelőtt három hónappal hozott ki egy haszonbérli ötvenegy lelket, persze a legfényesebb ígéretek mellett, s ma már mind az ötvenegy emigrans megcsalatra, mindenből kipusztulva földönfutó koldus. Megigérté, hogy mindent el fog követni ezen szerencsétlenek érdekében, hogy hazájukba visszatérhessenek.“

Tehát ez az év sem telhetett el a nélkül, hogy ne szaporítaná a szerencsétlenek számát Románia földén, kiknek sorát 1860-ban Petkó, majd a Kvacsák által elámitottak nyitották meg. El vannak széledve az ország több pontján Klezsánban, Zimnicen, Mávrodinban. Könyörülő magyar gazdatisztek fogadtak fel 8—10 családot, hogy éhen el ne pusztuljanak, miután azok által, akik fényes ígéretekkel kicsábították, rutul megcsalattak, csekély vagyonkájuktól kifosztották. Magam is láttam Mávrodinban néhány ilyen megcsalt családot, kiket egy hazánkfa fogadott fel béreseknek. Mindnyájan szeretnének hazamenni, de honnan vegyék a költséget? Aki kihozta volt őket, azt ígérté, hogy haza fogja küldeni saját költségén. Most itt vannak s itt

vesznek, miután megcsalattak. Én temettem el egyet — gyulai volt — aki ifju nőt s két gyermeket hagyva hátra, föbe lőtte magát. Nem birta tovább hirczolni megcsalott életét. E midőn azt véltük, hogy a Kvacsák exportatioval vége leend a szerencsétlenek számának, ime ez évben ismét kicsaltak ötvenegy lelket, fényes ígéretekkel, melynek gyümölcse keserű csalódás és a legnagyobb nyomor. . . A székelyeket Magyarhonba akarnák telepíteni, hogy a Romániába való kivándorlást meggátolják s ime Magyarhonból is ide csalogatják a szerencsétleneket.

De hát nem volna-e hatalom hazánkban megakadályozni valahára a tömeges kivándorlást? Nem lehetne-e rendreutasítani azon kupeczeket, a kik ottan megjelven arany hegyekkel ámitják a szegény népet? Avagy azt mondja valaki, hogy hiszen jó conventióval indítatnak utnak, melyet ott helyben a falu jegyzője irt, a bírós esküdtek aláírták s talán még a szolgabíró is vidámított. Mind szép az uraim addig, míg ezek a szerencsétlenek idáig érnek, hol aztán ha conventiojukra hivatkoznak, kapnak ütletet quantum satis és végre rövid idő múlva kapnak koldustarisnyát. A hazai hatóságoknak sz. kötelessége volna semmi áron meg nem engedni ezeknek az ember-vásárlóknak a toborzást és büntetés terhe alatt megtiltani a tömeges kibujdosást, itt nem lehet más expediens.

A székely kivándorol, de legtöbbször városokba, hol ha inye szerint nem megy dolga, elmegy más városba s ha ott sem tetszik, felkerelkedik s két három nap alatt hazagyalogol; még szekerest is kap, de a Magyarhonból kibujdosó ezt nem teheti, mert családostól jött ki, némelyik két három apró gyerekekkel s a távolság roppant nagy. Képzelve már a t. olvasó ezeknek szomorú helyzetét. Olyan helységekben vannak szétszórva, hol magyar templomnak és iskolának hire sincs. Gyermekük vadon nőnek fel, ők magok éveken át templomba sohasem mehetnek, ha valamelyik elhal, ők magok kénytelenek eltemetni minden pap s így minden lelki vigasz nélkül, átkozván azt a ki kibolondította őket. Ismétlem, ne engedjék a tömeges kivándorlást, mert ennek vége egyszerű mint mindenkor, nyomor átok és fajunkra nézve bizonyos pusztulás.

Koos Ferencz,
ref. lelkész.

Külföldi szemle.

Mint egy táviratban már jelentők, Oroszország a szárazon és tengeren ismét szaporítja különben is roppant számu hadseregét, s nem pusztá conjectura többé, hogy e nagy hatalom rég forralt s ugyszólva hagyományos hódító terveit a kiviteli stádiumba készül átvinni. Hogy e tervek az europai nemsláv népek s általában a közsabadság ellen lesznek intézve, abban az europai politikailag reflectáló körök mind megegyeznek. Azért, akár elfojtatott a candiai fölkelés, akár nem, Oroszország keleten tényleg megkezdett, közvetlen s közvetve üzőtt bujtogatásait a szláv elemek közt nem fogja abba hagyni, míg csak a propagandájától szitott lángok a félhold uralma alatt levő birodalmat meg nem emészti. Lehetséges ugyan, hogy Oroszország egy ideig az ujonnan besorozottakat arra fogja használni, hogy Lengyelországban bakó- és Sziberiában börtönöri szolgálatra használja s az orosz — culturát Azsia szívébe beröszakolja, de azt még is figyelembe venni kell, hogy Oroszország a nélkül is óriási katonai hatalmát megerősíté, hogy mihelyt az óra ütött, hadkészen foghasson a keleti kérdés megoldására.

Fontos ujjmutatás fentebbiekre nézve az is, mit Castelnubol jelentenek: hogy egy idő óta az ottani környéken oly dolgok mennek végbe, mik a legkomolyabb figyelembevételre érdemesek. Az orosz propaganda felette sürgölődő, s Luka Vukalovicstól utasított ügynökeivel minden irányban lehet találkozni. Nem soká fog már tartani, s a candiai véres jelenetek még borzasztóbb mérvben fognak szomszédágunkban ismétlődni. Montenegro harcra készül, melyre ezuttal nagyobb elővigyázattal teszi előkészületeit. Cetinje nagy hadi táborra van átalakítva. Idegen tiszték gyakorolják ott be néhány száz kiválasztott embert a fegyverforgatásban, kik aztán községekbe visszatérnek, hogy a többieket betanítsák. Az ágyuvali kezelésbe is begyakoroltatnak az emberek, s e célra egy idegen tüzértiszt érkezett Cetinjébe. Ágyuk és löszerekben nincs hiány, s nemrég löszér és más anyagokból egész hajószállítmányokat raktak ki a csatorna partjára, miket a montenegroiak azonnal hegyeikbe vittek. A vasojevicsi és bielopavlicsi kerületekben már minden kész a török területre betörésre. Pénzben sincs hiány, s orosz pénz nemek itt jelentékeny mennyiségben vannak forgalomban. A török szomszédartományokban még csend uralkodik, de azon csend, mely a vihart szokta megelőzni. Csak a jelszót várják.

Párisban is sürgető szükségességgnek látják Franciaország hadierjét jelentékenyen szaporítani. A hadsereg újja szervezésével egyelőre csak arról van szó, hogy Europa legharciasab nemzetének katonai diszköre foltot ne kapjon, ha Franciaország végre is érdekei által kényszerítve volna, a nagyhatalmakkal sürgönyök helyett golyókat váltani. Franciaország Európában első kato-

nai hatalom akar maradni, s népességének száma s gazdagságából következtetve, igen valószínű, hogy az végre is sikerülne fog. Franciaország legfőbbképe azért is fegyverkezik, hogy folytonosan mint domináló hatalom álljon kézen; hogy e mellett még azon kitűzött célja is van, a legelső kínálkozó hatalmat felhasználni, hogy a hason nemzetiséghez tartozó valamennyi fajoknak nagy állam-egészekké összeolvasztásán alapuló theoriát, Belgium és a francia Sveitzra vonatkozólag a gyakorlatba is átvi- gyje, az legkisebb kétséget sem szenved, valamint az sincs bebizonyítva, hogy Franciaország nemzetiségi theoriája dacára, megszűnt „természetes határaiért” raj- jongani.

Legközelebb csak a római kérdés látszik az euro- pai békét fenyegetni. De úgy látszik, hogy e kérdés je- lentősége csak a jesuita-párttól van célzatosan tulcsi- gázva. Ha a pápaság végzete teljesedésbe megy, Angol, Porosz- és Oroszország részvét nélkül, hogy ugy ne mond- juk, a káröröm érzetével fogják azt szemlélni. Miután Ausztria — jegyzi meg a „Pr.” — mozdulatlanlanságra van elítelve, és Spanyolország már semmi egyéb- re nem jó, mint hogy — a chiliek és peruaiaiktól megfenyítették, a kath. hatalmakból csak az erőteljes Franciaország képez döntő sulyt a mérlegben. Napoleon kezeiben van a pápa világi hatalma fenntartásának eldöntése.

A „Wand.” egy atheni magántávirata nov. 1-jéről jelenti: Hivatalos tudósítások szerint, a törökök ki- kürtölt győzelme igen jelentéktelen- nek bizonyult be. Ezer fölkelő 15000 töröktől megtámadtatva, hősies ellenállás után Sphakiába visszavonult.

Az ajonan kinevezett ausztriai követ, gr. Wim p f e n nov. 5 én fogadtatott Berlinben először a király ál- tal, Thiele államtitkár jelenlétében. — A kamarai törvényszék helybenhagyta a városi törvényszéknek T w e s t e n elleni fölmentő ítéletét.

Elmélkedés a hazai tanügyről.

XIII.

„Mig oktatásügyünk lényegben a mostani leend- mig névszerint a concordatum fennállván, az egyház tul- ságos befolyását ellensúlyozni szükségesnek mutatkozik: nem lenne ajánlatos az államnak e térről visszavonulnia. De ezzel koránt sincs az mondva, hogy az oktatásügy egyszerűsége a centralisált (központositott) állam- hatalomnak — legyen az bár felelős miniszterium — ke- zébe adassék.”

„A tanügy, természeténél fogva, nem szoros éte- lembe vett állami, hanem egyetemes társadalmi feladat, s csak akkor száll devolutio utján (mint mondták: leány- ágra szállt, mert nincs kellő gondviselés alatt valamely ügyvezetés) az államra, midőn kisebb társadalmi közüle- tek róla nem gondoskodnak.” — Nem pedig azért, mivel nincsen tiszta fogalmuk arról, hogy ez reájuk nézve a leg- első és legfontosabb életkérdés. A kenyérinség idején köz- sös konyhát állítunk a szegények táplálására; iskoláink- kal nem gondolunk, melyek több községnél egyenesen a szellemi inség ápolódáivá alacsonyulnak. — „Az államnak közvetlen és első rendű feladata semmi más, mint a jog- biztosítás. A tapasztalás is megmutatta, hogy még a leg- szabadabb kormányok is aránylag mily keveset tettek az oktatásügyért; akár a belügyek, akár a vallásügy minisz- teriumával egyesítették, magukat mindig lényegileg ha- talmi közegként tekintvén, mindig, nem mondom másod-, vagy harmad-, hanem legalább is tizedrangú feladatnak tekintették, mint a melyre majd csak akkor kerülend a sor, ha a politikai célok elérve, az uralmi és dynasticus chimaerák (hatalmaskodási agyrémekek) megalósítva lesz- nek. De mivel ez soha sem fog megtörténni, s évenként új meg új valódi vagy képzelt fontosabb célok merülnek fel, a tanügy reorganisatioja rendszeren ad calendae grae- cas (akkorra majd ha fagy) szokott elnapoltatni.” — Életkép ez, mely a hazai szintegy, mint külföldi tanügy- kezelés után rajzoltatik természetes hiúséggel. Csak nem régiben értesültünk arról, hogy az Europa-szerte dicsőített poroszországi s jobbára az államhatalom által vezetett ta- nodaszervezés körül önmaguk a hivatalosan működő tan- kormányzati s növelői tekintélyek igen nagy hibákat fedez- nek fel. Az is természetes pedig, hogy ezeken javításra egyenesen a józan közvéleményt kéri fel. Azt kezdik pl. belátni, hogy a t a n i t á s — közelebről a középtanodá-

kon — már alkalmasint jól menne; hanem a sokkal kivá- natosabb növelés majdnem végképen tönkre jut, s ah- hoz van közel, hogy lehetlenné válna. Így panaszo- nevezetesen Roth L. ur s egyszersmind javaslatoikat kö- zöl, melyeknél fogva a czéltalan tanrendszer ellen földé- zett panaszokat orvosolni lehetne, kell, sőt mulhatlanul szükséges. Olvastuk azt is, hogy az olasz kormány a béke áldásos művei között első helyen arra vállalkozik, hogy mintegy 4000 tanodát állítson. Nem tehetne jobbat, ha ugyan nincs oly érett közvélemény, mely ezt igényelje, sőt magas kormányi segélyezés mellett azonnal munkába is vegye. Jobb, ha a kormány, mint senki sem. A híres németországi bölcsész, Kant, erre azt véleményezi: „Az iskolák felállítására nem lehet a szülékre bízva, mert ők leginkább csak arra gondolnak, hogy gyermekeik a vi- lágban megélni tudó emberekké legyenek; de a kormá- nyokra sem bízni, mivel a pénz és hatalom sokat tehet bár, e tekintetben is könnyítést eszközölhet; a fejedel- mek rendszerint csak az ő állami céljaik elérhetésére kívánnák neveltetni a népet; — az iskolák felállításá- ra, rendezése, ügyvezetése csak a legfelvilágosultabb és jó akaratu szakértők dolga, minthogy a növelés leghatha- tósb tényező arra nézve, hogy az emberiség a tökélyes- bülés után előrehaladjon.” Az egyház, mint külön té- nyező, nála szóba sem jön.

(Folytatása következik.)

Az „Alföld” magán távsürgönye.

Bécs, nov. 6. A „Wiener Abendpost” egy cikket közöl a pénzügyről, fejtegetvén az állam- jegyek kibocsátásának szükségességét. Fejtege- tésében mondja: A jegyek kibocsátásának meg- szorítása a szept. 20-iki manifestum által a pénzü- gyi kormányzatnak kötelességül tétetett. A va- luta értéktelenítése korlátoztatni fog, mihelyt azon meggyőződés foglal helyet, hogy a mérték- telen jegykibocsátás által tulzoroskodástól tar- tani nem kell. Terjedelmes munkálatok vannak folyamatban, hogy az államszükségletek fedez- tessenek. Folyamatban van az államjövdelem szaporítása és az államkiadások kevesbitése.

Vegyes tudósítások.

* Mondorlakról „Mondorlak és Csicsér” községek előjárói aláírással egy választ kaptunk a lapunk 173 ik számában Gyorokról közölt azon levélre, melyben a Mon- dorlak és Csicsér közt okt. 19. történt utonállásról történik említés, s általán véve azon panasz hozatik föl, hogy a közbátorság e tájon nem jó lábon áll. A választ a követe- kő tény constatalja: Október 19-én este 6 és fél órákor részeg emberek kocsijaikkal versenyt futva, Mondorlak községben összekaptak s az ebből támadt verekedés foly- tán egy gyolcos tót, ki a választ szerint szinte részeg volt, könnyű sértéseket kapott. A verekedő mondorlaki lako- sok bekísértettek az aradi főszolgabíróhoz elé. A válas- z után kiterjeszkedik általánosságokra, melyeket szívesen közölnénk, ha az alá volna írva ha csak a szer- kesztőség tudomása végett is. Többször kijelentettük hogy n é v t e l e n ü l b e k ü l d ö t t különösen polemikusz cik- keket nem közölhetünk egész terjedelmökben.

* Kurticsról november 3-áról x. y. betűk aláírásával egy panasz levelet vettünk az ottani viszonyok tárgyában, különösen esetelve van, hogy az adóexekutio ott a sze- gény nép állapotát mennyire nehezíti. Mi szívesen köz- lünk minden panaszt is, de ismételnünk kell, mint fönnebb mondtuk, hogy ismernünk kell az irót, vagy beküldőt, különben a közlést felelősségünk miatt nem teljesíthetjük.

* Mint egy bécsi lapnak Miramareból írják teljesen való, hogy a mexikói császárné egészsége úgye az utóbbi napokban váratlanul rosszabbra fordult. Azon rögeszmé- vel, hogy megmérgezni akarják, kissé folhagyott, ellen- ben új rémképek vettek erőt a magas hölgy phantasiáján. A császárné órákon át tartó önönmagávali beszédben szemrehányásokat tesz magának, hogy Mexikót és felsé- ges férjét elhagyta; továbbá egész sajtáságos új mánia kaptá meg, kimondhatlan hévvel rágja ki fehérneműiből,

zsebkendőiből s a t. a szegletekbe illesztet császárit ko- ronákat. Hogy a császárné phisikai állapotja is rossz lábon áll, magától érthető.

* Egy amerikai excentrikus zeneköltő zenére tette az egyesült államok alkotmánylevelét. Elő is adták s nyolcz egész óra hosszúig tartott.

(C u r i o s u m.) Berlinben egy rendkívül sajtáságos termet fognak legközelebb mutogatni. Ezen terem egy bálna hasában van, és abba csak az állat száján át jut- hatni. E czethal a svédországi gothenburgi muzeum igaz- gatója, Malm által készítettett ki, és azon muzeum tulaj- dona. A czethal taval Gothenburgnál partra vetetett és 1080 mázsát nyomott; 55 láb hosszú és 26 láb kőrfogat. Hasában egy kényelmes terem van berendezve, mely 20—25 személyt fogad be.

Színház.

Novembre 4-én „Orpheus az alvilágban” operette. E látványos operette eléggé ismeretes, az ily darabokról nézeteinket is elmondók, elég az, vásári da- rabnak választatván, a czél sikerült, a színház, dacára a mérsékelt füllel emelt áraknak, zsufolásig megtelt. „Orpheus” a „jobb” operettek közé tartozik, de az illető hatást csak akkor képes eszközölni, ha a szereplők meg tudnak jól felelni földadatoknak. De nálunk nem mind- egyik szereplő oldotta meg kielégítőleg földadatát. J u p i t e r b e n hiányzott a kellő humor, egyetlen szavát sem lehetett megmosolyogni sem; P l u t o, játékaival in- kább menyekbe való lett volna, mint az alvilágba, mig szerepnemondásával már inkább az alvilágba, mint a menyekbe. M a r c z e l l mind játékaiban, mind éneké- ben jó volt; M a r c z e l l n é, K o n t i, K a n t a i szinte jól betöltötték szerepeiket, különösen Kantai k. a. ugy beletalálja magát szerepébe, hogy szinte feleli az ember, miszerint játszik, sajnáljuk, hogy ma nem nyilatkozhatunk ily kedvezőleg M e d g y a s z a y k. a.-ról. Oly feszes volt, mintha először lépett volna a színpadra.

November 5-én berlettségében: „A párisi sze- g é n y e k”, új, nagyszerű dráma, 7 képbén. Irták Bri- sebarre és Nus; francziából fordította Radnótfáy S. — Drámának keresztelték, de alig egyébb, drámaszerű izet- lenségnél. Ez azon modern darabokhoz tartozik, melyek egyedül színpadi hatásokra vannak fektetve. Nálunk még ily hatásai is elvesztek, mert egészben véve, színmű alig adatott színpadunkon oly rosszul, mint ez. A legnagyobb dicséret L u k á c s i t illeti, ki ez este, mint látszik, meg- felelő szerepkörében levén, föltűnően jól játszott és sze- repét is tudta. Kovácsnak nem volt alkalma kitűnni sem- mit jelentő szerepében. V e r e s a bankárt sokkal helye- sebben adta, mint eddigi szerepeit, csak arczjátéka volt erőltetett. Mikor valamely indulatkifejezést akar feltűntetni, ajkába harap, s azzal vége. De mit szólunk V é g v á r i r ó l (Roquefeuil szerepében)? Az ő játékaról nem irhatunk kritikát, mert vannak dol- gok, melyek nem méltók, hogy kritika alá vétessenek. Végvárának fogalma sem lehet a drámai előadás kelleké- ről, talán statista jó lehet, de eddigelő más nem. Hanem őt nem akarjuk annyira hibáztatni, mert nem hiszszük, hogy e szerepet ő választotta volna. Annál szigorubb megrovást érdemel a rendezőség, mely e szerepet neki adta. Ez becsmérlése magának a drámai ügynek és ki- csinylése a közönségnek. — B o e r, K ö r ö s i megfele- ltek szerepeiknek. A nők közül Németi Irmának sem volt kiváló szerepe, s több ízben rá nézve botránkoztatólag hathatott Végvári roppant ügyetlen játéka. B o e r n é a szerencsétlen anya szerepét nagy érzéssel adta.

Nemzeti színház Aradon.

Ma szerdán, november 7-én adatik: „Borgia Lucre- tia.” Opera 3 felvonásban. Irta Romani, zenéjét Donizetti.

Távirati tudósítás

a bécsi börzéről 1866. november 6-án.

5% Metalliques	59.35	Hitelintézet	150.60
Nemzeti kölcsön	66.35	Váltó Londonra	128.40
1860. évi kölcsön	79.80	Ezüst	127.50
Bankrészevény	714.—	Arany	6.11 1/2

Felelős szerkesztő: Környei János.

H I R D E T É S E K.

814-1.3

Dr. Chorin Ferencz
ügyvédi irodáját
 november 6-kától a színház épület 1-ső emeletébe tette át.

815-1*

11,174. számmal jegyzett takarékpénztári könyvecské e hó 3-án elveszett, kéreik a t. megtaláló Gavora Soma fakereskedőnek illendő jutalom mellett azt átadni.

1904/1866. T. 812-2.3

Arverési hirdetés.
 Közírré tétetik, miszerint Aradmegye t. törvényszékének 2246/1866. T. sz. végzése folytán Kulka Reginának 69 frt tőkeköve- telése s járulékaí végett Huzur Petrunak 42. sz. tjkben felvett 80 frtra becsült bel- telkes háza mondorlaki községhezánál min- denkor delután eltartható bírói árverésen f. évi novemberhó 31-én, szükség esé- tére december 24-én főszolgabíróóság helyiségében megtekinthető feltételek alatt el fog adatni.
 Arad, október 20. 1866.
Ferku Sabbas,
 t esküdt.

813-2.3

Arverési hirdetés.
 Arad sz. k. város árverőtörvényszékének f. é. 8276. sz. a. kelt végzése folytán ezen- nel közírré tétetik, miszerint néhai Rom- hardt Anna hagyatékához tartozó ingósá- gok f. évi novemberhó 12-én d. e. 9 órákor (b. v. Péter Pál-utca 13. sz. a. házban) nyilvános árverésen el fognak adatni.
 Aradon, november 5-én 1866.
Urbányi Béla,
 jegyző,
 mint kiküldött.

2963/1866. T. 811. 2.3

Arverési hirdetés.
 Közírré tétetik, miszerint a tokinte- tes mtszéknek 2976/1866. sz. a. végzése foly- tán Vorbicsán Demeter részére Krisán Alexa ellen 40 ft tőz és járulékaí erejéig a paulisi 143. sz. tjkben jegyzett 185. sz. beltelkes ház 80 ft és 1/4 kalállományú föld 160 ft becsár kikiátásával Paulis község- házánál f. é. novemberhó 26. becsáron vagy azon felül és f. é. decemberhó 27-én és pedig mindenkor d. e. 9 órákor becsá- ron alól is fog eladatni. A hová a venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételeket alólírotnál megtekin- hetik.
 Rsdnán október 24-én 1866.
Ladányi Lajos,
 végrehajtó bíró.

Épen most jelent meg és 246-40

BETTELHEIM TESTVÉREK
 könyvkereskedésében kapható:

Arab regék. Fordította Vö- A cigány király. Történeli rősmarty Mihály. regény, írta Vicomte Pon- 2 kötet ára 4 ft. son du Terrail.
 Ára négy kötet 3 ft.

Egyházi beszédek. Irta Ré- Briefwechsel zwischen Gö- vész Imre. 2 füzet ára 1 ft. the und Caspar Graf v. Sternberg. Preis fl. 4.

Betűszámtan. Irta Császárs- Affaire Clémenceau. Roman von Alexander Dumas Sohn, Károly. Ára 2 ft 50 kr. Preis 1 fl 26 kr. Ö. W.

Abraham a Sancta Clara v. Th. G. v. Karaján. Preis fl. 4.

Ungarns Haupttsädte und Umgebung. Dargestellt von Th. Gettinger. Preis 60 kr.

Függelek. Negyedik folyam első füzet. Ára 60 kr.

Diderots Leben & Werke, von Carl Rosenkranz. 2 Bände Preis R. 5 fl.

Bölcsészettan történetének alapvonalai. Irta Wurga János. Ára 1 ft 60 kr.